

บทที่ 3

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

การจัดตั้งตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ข้อมูลจากสถาบันพัฒนาความรู้ตลาดทุน (2548) พบว่า ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (The Stock Exchange of Thailand--SET) จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พ.ศ. 2517 เริ่มเปิดซื้อขายหลักทรัพย์ครั้งแรกเมื่อวันที่ 30 เมษายน พ.ศ. 2518 ตลอดระยะเวลาเกือบ 30 ปีที่ดำเนินงานมา ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยได้กำหนดมาตรการต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการพัฒนาตลาดตราสารทุนในประเทศไทยอย่างต่อเนื่อง เช่น การจัดตั้งกระดานซื้อขายหลักทรัพย์สำหรับผู้ลงทุนชาวต่างประเทศในปี พ.ศ. 2530 และในปีเดียวกันก็ได้พัฒนาซื้อหุ้นโดยใช้มาร์จินในระบบมาร์จินที่ต้องดำรงไว้ ในปี พ.ศ. 2535 ตลาดหลักทรัพย์ได้ทำการขยายเวลาการซื้อขายจากช่วงเวลาเดียวในช่วงครึ่งวันเช้ามาเป็น 2 ช่วงเวลา ทั้งเช้าและบ่าย ต่อมาในปลายปี พ.ศ. 2538 ได้ขยายเวลาซื้อขายในช่วงบ่ายออกไปอีกครั้งชั่วโมง (ช่วงเช้า 10:00-12:00 น. และช่วงบ่าย 14:30-16:30 น.) นอกจากนี้ได้มีการติดตั้งระบบ ASSET เป็นระบบการจับคู่คำสั่งซื้อขายหลักทรัพย์โดยอัตโนมัติ (Automated System for the Stock Exchange of Thailand) ในปี พ.ศ. 2534 และต่อมาในปี พ.ศ. 2537 ได้ก่อตั้งบริษัท ศูนย์รับฝากหลักทรัพย์ (ประเทศไทย) จำกัด ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางการชำระราคาและส่งมอบหลักทรัพย์ และประกันการชำระราคาและส่งมอบหลักทรัพย์ทุกรายการที่ ทำการซื้อขายผ่านตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย บริษัท ศูนย์รับฝากหลักทรัพย์ฯ ยังร่วมในระบบชำระบัญชีกับธนาคารแห่งประเทศไทย เมื่อไม่นานมานี้ในปี พ.ศ. 2540 ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยได้ขยายขอบเขตราคาขั้นต่ำและราคาขั้นสูงเป็นเกณฑ์ใหม่ในการซื้อขาย จากเกณฑ์ช่วงราคาบวกลบ 10 เปอร์เซ็นต์ เป็นบวกลบ 30 เปอร์เซ็นต์ และสำหรับกรณีหุ้นที่มีราคาตลาดต่ำกว่า 1 บาท ใช้เกณฑ์ช่วงราคาบวกลบ 100 เปอร์เซ็นต์ พร้อมกันนั้นได้พัฒนาระบบ

Circuit Breaker เพื่อหยุดการซื้อขายเป็นเวลาครึ่งชั่วโมงในกรณีที่ดัชนีราคาหุ้นต่ำกว่าวันก่อนหน้า 10 เปอร์เซ็นต์ และหยุดการซื้อขายเป็นเวลา 1 ชั่วโมงในกรณีที่ดัชนีราคาหุ้นต่ำกว่าวันก่อนหน้า 20 เปอร์เซ็นต์ ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยยังได้มีการพัฒนาระบบ Computerized Surveillance Investigation System and Alert System นอกจากนั้นยังได้มีการจัดทำดัชนีราคาหุ้น SET50 Index เพื่อเตรียมไว้เพื่อใช้เป็นตัวแปรอ้างอิงในตราสารอนุพันธ์ และในปี พ.ศ. 2543 ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยได้กำหนดหลักเกณฑ์การออกและเสนอขายใบสำคัญแสดงสิทธิอนุพันธ์

ระบบการซื้อขายหลักทรัพย์โดยทั่วไปอาจใช้วิธีใดวิธีหนึ่ง เช่น การเจรจาต่อรองราคา การเสนอราคาเพื่อประมูลบนกระดานในห้องค้าหลักทรัพย์ ตลอดจนการเสนอราคาซื้อหรือขายเพื่อจับคู่กับราคาขายหรือซื้อที่มีผู้เสนอมา อาจเป็นการจับคู่โดยคนกลางหรือจับคู่โดยระบบการซื้อขายอัตโนมัติ สำหรับตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในช่วง 16 ปีแรกของการเปิดซื้อขาย ระบบการซื้อขายหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเป็นแบบการประมูลราคาบนกระดานหลัก มีนายหน้าค้าหลักทรัพย์ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่รับอนุญาตเขียนเสนอราคาบนกระดานในห้องค้าหลักทรัพย์อย่างเปิดเผย เมื่อตกลงซื้อขายกันอย่างเปิดเผยแล้วมีการบันทึกรายการตกลงซื้อขายไว้เป็นหลักฐาน ต่อมาเนื่องจากการซื้อขายระบบนี้ไม่สามารถรองรับปริมาณซื้อขายที่เพิ่มขึ้น และมีอุปสรรคในการรับคำสั่งซื้อขายจากต่างจังหวัดและการรายงานการซื้อขาย ดังนั้นตั้งแต่วันที่ 31 มีนาคม พ.ศ. 2534 เป็นต้นมา ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยจึงได้เปลี่ยนระบบการซื้อขายจากการประมูลราคาบนกระดานหลัก เป็นการซื้อขายโดยการจับคู่โดยอัตโนมัติด้วยคอมพิวเตอร์ตามระบบ ASSET บริษัทสมาชิกจะป้อนคำสั่งซื้อขายจากสำนักงานของตนผ่านระบบออนไลน์ไปยังระบบคอมพิวเตอร์หลักของตลาดหลักทรัพย์ ซึ่งจะจัดรายการคำสั่งซื้อขายตามลำดับราคาที่ดีกว่าและตามเวลา เมื่อคำสั่งซื้อขายเป็นผลแล้วรายการซื้อขายจะถูกยืนยันกลับไปยังสำนักงานของบริษัทนายหน้าซื้อขายหลักทรัพย์ซึ่งเป็นสมาชิกของตลาดหลักทรัพย์

เมื่อปลายปี พ.ศ. 2542 บริษัทนายหน้าซื้อขายหลักทรัพย์บางแห่งได้เริ่มให้ผู้ลงทุนสามารถส่งคำสั่งซื้อขายของผู้ลงทุนไปยังบริษัทนายหน้าได้ทางระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ผู้ลงทุนซึ่งเป็นลูกค้าของบริษัทนายหน้าที่เปิดรับการซื้อขายผ่านอินเทอร์เน็ตต้อง

วางเงินไว้กับบริษัทนายหน้าจำนวนหนึ่ง เช่น 50,000 บาท และตกลงกันล่วงหน้าถึงวงเงินที่สามารถซื้อขายหลักทรัพย์ได้ การซื้อขายผ่านระบบอินเทอร์เน็ตเป็นการพัฒนาวิธีรับคำสั่งซื้อขายให้สะดวกและรวดเร็วขึ้น ช่วยในการขยายฐานผู้ลงทุนจากต่างประเทศให้มากขึ้น เนื่องจากการซื้อขายผ่านอินเทอร์เน็ตทำให้บริษัทนายหน้ามีต้นทุนที่ต่ำลง จึงเป็นแนวทางสำหรับการพัฒนาการคิดค่านายหน้าซื้อขายหลักทรัพย์ให้ต่ำลงไปและการเปิดเสรีค่านายหน้าได้ อย่างไรก็ตาม การซื้อขายระบบนี้ต้องอยู่บนพื้นฐานของการมีระบบการป้องกันการเข้าถึงข้อมูลโดยมิชอบ

ดังนั้นตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยจึงมีบทบาทในการส่งเสริมการระดมทุนในระยะยาว และเป็นสถานที่ในการแลกเปลี่ยนหลักทรัพย์ประเภทต่าง ๆ เช่น หุ้นสามัญ หุ้นบุริมสิทธิ เป็นต้น ในปัจจุบันตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยดำเนินงานอยู่ภายใต้พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535

การดำเนินงานหลักของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ในกระบวนการบริหารงานของตลาดหลักทรัพย์ฯ ฝ่ายบริหารจะเป็นผู้รับนโยบายจากคณะกรรมการตลาดหลักทรัพย์ และทำงานเพื่อให้บรรลุตามนโยบายในขอบเขตของอำนาจที่พึงกระทำได้ การดำเนินงานหลักของตลาดหลักทรัพย์ฯ มีดังนี้ (ศุภชัย ศรีสุชาติ, 2547, หน้า 24-25)

1. การรับหลักทรัพย์จดทะเบียน หลักทรัพย์ที่ซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์ฯ ต้องเป็นหลักทรัพย์ที่ผ่านการจดทะเบียนกับตลาดหลักทรัพย์ฯ โดยบริษัทผู้ออกหลักทรัพย์คือ บริษัทจดทะเบียนซึ่งเป็นบริษัทมหาชนจำกัด ที่ได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) ให้สามารถดำเนินการเสนอขายหลักทรัพย์ต่อประชาชน และได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการตลาดหลักทรัพย์รับเข้าเป็นบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ฯ โดยบริษัทจดทะเบียนจะต้องมีที่ปรึกษาทางการเงินช่วยในการจัดเตรียมสารสนเทศ ให้คำปรึกษาคิดต่อประสานงานกับตลาดหลักทรัพย์ฯ ติดตามผลการดำเนินงาน และร่วมชี้แจงกับบริษัทเป็นระยะเวลา 1 ปี หลังจากที่เข้าเป็นบริษัทจดทะเบียนแล้ว หลักเกณฑ์ทั่วไปในการพิจารณาคุณสมบัติของบริษัทที่จะยื่นคำขอเข้าจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ฯ ประกอบด้วย ขนาดของทุนจดทะเบียนชำระแล้ว

สัดส่วนการกระจายหุ้นให้แก่ผู้ถือหุ้นรายย่อย ประวัติการดำเนินงาน กำไรสุทธิ และงบการเงินของบริษัท เป็นต้น

บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ แบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เป็นธุรกิจขนาดใหญ่ ที่มีทุนชำระแล้วไม่ต่ำกว่า 200 ล้านบาท และมีคุณสมบัติตามตลาดหลักทรัพย์กำหนด อีกประเภท คือ บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็มเอไอหรือ MAI ซึ่งเป็นธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็ก รวมทั้งธุรกิจใหม่ที่มีศักยภาพในการเจริญเติบโตสูง หลักทรัพย์จดทะเบียนที่ซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์ฯ จะต้องเป็นหลักทรัพย์ที่ระบุชื่อผู้ถือ และไม่มีข้อจำกัดในการโอน ทั้งนี้หลักทรัพย์จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์มีหลายประเภท ได้แก่ หุ้นสามัญ หุ้นบุริมสิทธิ หุ้นกู้ หุ้นกู้แปลงสภาพ ใบสำคัญแสดงสิทธิและหน่วยลงทุน เป็นต้น

2. การให้บริการระบบการซื้อขายหลักทรัพย์ ในการทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางการซื้อขายหลักทรัพย์และให้บริการที่เกี่ยวข้อง ตลาดหลักทรัพย์ฯ ได้พัฒนาและให้บริการระบบการซื้อขายหลักทรัพย์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ (Automated System for the Stock Exchange of Thailand--ASSET) เพื่ออำนวยความสะดวกในการซื้อขายหลักทรัพย์ให้แก่บริษัทสมาชิก และผู้ลงทุนตลอดจนดูแลให้การซื้อขายหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์ฯ เป็นไปอย่างมีระเบียบ มีสภาพคล่อง และเป็นธรรมกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยที่ระบบการซื้อขายหลักทรัพย์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ดังกล่าวจะจับคู่คำสั่งซื้อขายที่ส่งเข้ามาจากบริษัทสมาชิกโดยวิธีอัตโนมัติ ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ลำดับของราคา และเวลา (price and time priority) โดยคำสั่งซื้อ/ขายที่มีลำดับราคาและเวลาที่ดียิ่งที่สุดจะถูกจับคู่ซื้อขายก่อน หลังจากนั้นระบบจะยืนยันรายการซื้อขายดังกล่าวกลับไปยังบริษัทสมาชิกให้ทราบผลในทันที นอกจากนั้นตลาดหลักทรัพย์ฯ ยังจัดให้มีวิธีการซื้อขายอีกวิธีหนึ่งที่บริษัทสมาชิกผู้ซื้อและผู้ขายตกลงราคากันก่อนได้ แล้วจึงให้บริษัทสมาชิกผู้ขายบันทึกรายการซื้อขาย และบริษัทสมาชิกผู้ซื้อเป็นผู้รับรองรายการซื้อขายดังกล่าวผ่านระบบการซื้อขาย หรือที่เรียกว่า วิธี Put-through

3. การคุ้มครองผลประโยชน์ของผู้ลงทุน การกำกับดูแลการเปิดเผยข้อมูลสำคัญของบริษัทจดทะเบียนสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

(ก.ล.ต.) และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ได้กำหนดให้บริษัทจดทะเบียนต้องเปิดเผยข้อมูลที่สำคัญและมีผลกระทบต่อการลงทุนอย่างถูกต้อง ครบถ้วน และทันเวลา ซึ่งได้แก่ ข้อมูลงบการเงิน รายงานเกี่ยวกับฐานะการเงินและผลการดำเนินงาน เป็นต้น เพื่อให้ผู้ถือหุ้นและผู้ลงทุนได้รับทราบและเพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาตัดสินใจลงทุน โดยสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) กำกับและดูแลเรื่องการเปิดเผยข้อมูลงบการเงินและรายงานเกี่ยวกับฐานะทางการเงินและผลการดำเนินงาน รวมทั้งรายงานการถือครองหลักทรัพย์ของผู้บริหารและผู้สอบบัญชีของบริษัทจดทะเบียน ในขณะที่ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยดูแลการเปิดเผยข้อมูลสำคัญตามเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อการซื้อขายหลักทรัพย์ เช่น การเพิ่มทุน การลดทุน การจ่ายเงินปันผล เป็นต้น รวมทั้งดูแลการปฏิบัติตามข้อกำหนดของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เช่น การได้มาและจำหน่ายไปซึ่งสินทรัพย์รายการที่เกี่ยวข้อง การชี้แจงสาเหตุการเปลี่ยนแปลง กรณีผลการดำเนินงานตามงบกำไรขาดทุนเปลี่ยนแปลงจากงวดเดียวกันของปีก่อนร้อยละ 20 เป็นต้น

ในการกำกับดูแลให้บริษัทจดทะเบียนนำส่งงบการเงินและรายงานข้อมูลต่าง ๆ ภายในระยะเวลาที่สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) กำหนด รวมทั้งให้เปิดเผยข้อมูลสำคัญที่มีผลกระทบต่อการซื้อขายหลักทรัพย์ตามที่ตลาดหลักทรัพย์ฯ กำหนด เพื่อให้ผู้ลงทุนได้รับทราบข้อมูลสำคัญที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการตัดสินใจลงทุนอย่างเหมาะสมกับสภาพการณั้่น ๆ ตลาดหลักทรัพย์ฯ จะขึ้นเครื่องหมายต่าง ๆ บนกระดานซื้อขายหลักทรัพย์ เพื่อเตือนให้ผู้ลงทุนได้ทราบเกี่ยวกับความผิดปกติในการเปิดเผยข้อมูลที่สำคัญของบริษัทจดทะเบียน ดังนี้

NP (Notice Pending) เป็นเครื่องหมายที่แสดงให้ผู้ลงทุนทราบว่า บริษัทจดทะเบียนไม่ได้จัดส่งและเผยแพร่งบการเงินตามระยะเวลาที่สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) กำหนด แต่ยังไม่เกิน 5 วันทำการ หรือตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยอยู่ระหว่างรอข้อมูลข่าวสารหรือคำชี้แจงจากบริษัทจดทะเบียน

NR (Notice Received) เป็นเครื่องหมายที่แสดงให้ผู้ลงทุนทราบว่า ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยได้รับแจ้งข้อมูลข่าวสารหรือรายงานคำชี้แจงจากบริษัท-

จดทะเบียนเป็นที่พอเพียง และได้ทำการเผยแพร่ให้ผู้ลงทุนทราบโดยทั่วกันแล้ว

4. การกำกับดูแลและตรวจสอบการซื้อขายหลักทรัพย์ เพื่อให้การซื้อขายหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ดำเนินไปอย่างเป็นระเบียบ ยุติธรรม และเป็นที่ยึดถือของผู้ลงทุน ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยจึงมีหน้าที่ในการกำหนดหลักเกณฑ์การซื้อขายหลักทรัพย์ และกำกับดูแลการซื้อขายให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด ตลอดจนดูแลให้มีการเปิดเผยข้อมูลสำคัญที่เกี่ยวข้องตามเหตุการณ์ และขึ้นเครื่องหมายต่าง ๆ บนกระดานซื้อขายเพื่อแจ้งให้ผู้ลงทุนทราบถึงความเคลื่อนไหวที่ผิดปกติของหลักทรัพย์ ดังนี้

H (trading halt) เป็นเครื่องหมายที่แสดงให้ผู้ลงทุนทราบว่าหลักทรัพย์ดังกล่าวอยู่ระหว่างถูกห้ามซื้อขายเป็นการชั่วคราวสำหรับเวลาในรอบการซื้อขายนั้น ๆ โดยแต่ละครั้งมีระยะเวลาไม่เกินกว่าหนึ่งรอบการซื้อขาย เนื่องจากบริษัทจดทะเบียนนั้นมีการเปลี่ยนแปลงหรือมีเหตุการณ์ที่สำคัญเกิดขึ้น และข้อมูลดังกล่าวยังไม่ได้เผยแพร่ให้ผู้ลงทุนทั่วไปทราบ หรือมีเหตุอื่นใดอันอาจมีผลกระทบอย่างร้ายแรงต่อการซื้อขายหลักทรัพย์จดทะเบียนหลักทรัพย์ใดหลักทรัพย์หนึ่ง ซึ่งอาจทำให้การซื้อขายหลักทรัพย์จดทะเบียนนั้นในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยไม่อาจกระทำได้โดยปกติ

SP (trading suspension) เป็นเครื่องหมายที่แสดงให้ผู้ลงทุนทราบว่าหลักทรัพย์ดังกล่าวอยู่ระหว่างถูกห้ามซื้อขายเป็นการชั่วคราวเกินกว่า 1 รอบการซื้อขาย เนื่องจากบริษัทจดทะเบียนนั้นไม่สามารถนำงบการเงินให้แก่ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ภายใน 5 วันทำการ หลังครบหรือได้นำส่งงบการเงินล่าช้าเป็นครั้งที่ 3 ติดต่อกันหรือกระทำการฝ่าฝืนหรือละเลยไม่ปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ และข้อกำหนดของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย หรือมีการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ หรือมีเหตุการณ์ที่สำคัญเกิดขึ้น ซึ่งผลกระทบต่อการซื้อขาย หรือราคาของหลักทรัพย์นั้นอย่างรุนแรง และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยยังไม่ได้รับการชี้แจงข้อมูลอย่างครบถ้วนจากบริษัทจดทะเบียน หรือบริษัทจดทะเบียนนั้นเข้าข่ายอาจถูกเพิกถอนหรือมีเหตุอื่นใดอันอาจมีผลกระทบอย่างร้ายแรงต่อการซื้อขายหลักทรัพย์ใดหลักทรัพย์หนึ่ง ซึ่งอาจทำให้การซื้อขายหลักทรัพย์จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยไม่อาจกระทำได้โดยปกติ

Turnover List ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยได้ปรับปรุงหลักเกณฑ์การดูแล การซื้อขายหลักทรัพย์ที่มีการซื้อขายผิดไปจากสภาพปกติ โดยจะมีการนำหลักเกณฑ์ที่ ชัดเจนเปิดเผยให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบล่วงหน้า เพื่อเป็นการลดความเสี่ยงของผู้ลงทุนและ ระบบการซื้อขายโดยรวม ทั้งนี้ตลาดหลักทรัพย์ฯ ได้เผยแพร่ประกาศแนวทางดังกล่าวแก่ บริษัทสมาชิก และจะเริ่มใช้ตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2551 เป็นต้นไป

สำหรับหลักเกณฑ์การดูแลการซื้อขายหลักทรัพย์ที่มีการปรับปรุงใหม่ ได้ กำหนดให้หลักทรัพย์ที่มีอัตราการซื้อขายหมุนเวียนสูงที่เข้าข่ายรายชื่อหลักทรัพย์ตาม เกณฑ์เทิร์น โอเวอร์ลิสต์ (turnover list) ของสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์- และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) ซึ่งครอบคลุมหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ และโบสำคัญแสดงสิทธิในการจองซื้อหุ้นสามัญ (warrant) และมีลักษณะเพิ่มเติมตามที่ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกำหนดเป็น หลักทรัพย์ที่บริษัทสมาชิกต้องให้ลูกค้าวางเงินสดไว้ล่วงหน้าเต็มจำนวนก่อนที่จะซื้อ หลักทรัพย์นั้น (บัญชี cash balance) เป็นระยะเวลาอย่างน้อย 3 รอบการประกาศรายชื่อ หรือจนกว่าหลักทรัพย์นั้น ๆ จะพ้นจากรายชื่อหลักทรัพย์ที่เข้าข่ายตามหลักเกณฑ์ที่ กำหนด แทนการใช้มาตรการห้ามซื้อขายแบบ Net Settlement และ Margin Trading สำหรับลักษณะเพิ่มเติมที่ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกำหนด มีดังนี้

4.1 กรณีเป็นหุ้นสามัญในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย หรือตลาด- หลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ จะต้องมี Turnover Ratio มากกว่าหรือเท่ากับร้อยละ 50 และ P/E Ratio มากกว่าหรือเท่ากับ 50 เท่าหรือขาดทุน และมีมูลค่าการซื้อขายเฉลี่ยต่อวันมากกว่า หรือเท่ากับ 100 ล้านบาท

4.2 กรณีเป็นโบสำคัญแสดงสิทธิในการจองซื้อหุ้นสามัญ (warrant) ต้องมี Turnover Ratio มากกว่าหรือเท่ากับร้อยละ 100 และมีเปอร์เซ็นต์ Premium หรือมีอัตรา ความยากในการใช้สิทธิมากกว่าหรือเท่ากับร้อยละ 20 ของราคาหลักทรัพย์อ้างอิง และมี มูลค่าการซื้อขายเฉลี่ยต่อวันมากกว่าหรือเท่ากับ 100 ล้านบาท

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยจะประกาศรายชื่อหลักทรัพย์ดังกล่าวเป็นราย สัปดาห์ในวันทำการสุดท้ายของสัปดาห์ หรือวันศุกร์หลังจากที่สำนักงานคณะกรรมการ- กำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) ประกาศรายชื่อ Turnover List บนเว็บไซต์

ของสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) คือ เว็บไซต์ www.sec.or.th แล้ว ทั้งนี้ตลาดหลักทรัพย์ฯ จะประกาศรายชื่อบริษัทหลักทรัพย์ที่ต้องซื้อขาย ในบัญชี Cash Balance หลังตลาดหลักทรัพย์ฯ ปิดทำการซื้อขายผ่านระบบ SET Smart โดยให้มีผลบังคับใช้ในวันทำการถัดจากวันประกาศเป็นต้นไป

5. การกำกับดูแลการปฏิบัติงานของบริษัทสมาชิก ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกำกับดูแลการปฏิบัติงานของบริษัทสมาชิก โดยการกำหนดระเบียบข้อบังคับในการซื้อขายหลักทรัพย์ของลูกค้ำที่บริษัทสมาชิกต้องถือปฏิบัติ ได้แก่ การซื้อขายหลักทรัพย์ด้วยเงินสด การซื้อขายหลักทรัพย์ประเภทมาร์จิน การขายหลักทรัพย์โดยไม่มีหลักทรัพย์ในครอบครอง การเรียกเก็บค่าธรรมเนียมในการปฏิบัติหน้าที่เป็นนายหน้าหรือตัวแทนซื้อขายหลักทรัพย์ ซึ่งปัจจุบันเป็นอัตราซึ่งต่อรองกันได้อย่างเสรี ระหว่างผู้ลงทุนและบริษัทสมาชิก ตลอดจนกำหนดจรรยาบรรณในการปฏิบัติงานของบริษัทสมาชิก ได้แก่ ความซื่อสัตย์ในวิชาชีพ ทักษะ ความเอาใจใส่ และความรอบคอบ หลักปฏิบัติทั่วไปในธุรกิจ ข้อมูลเกี่ยวกับลูกค้ำ ความขัดแย้งทางผลประโยชน์ การรักษาทรัพย์สินของลูกค้ำ เป็นต้น นอกจากนี้ ตลาดหลักทรัพย์ฯ ได้ติดตามดูแลการปฏิบัติงานของบริษัทสมาชิกให้เป็นไปตามข้อบังคับ และมาตรฐานต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ รวมทั้งกำหนดบทลงโทษต่าง ๆ ไว้สำหรับลงโทษบริษัทสมาชิกที่กระทำการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตาม

6. การเผยแพร่ข้อมูล และให้บริการสารสนเทศ หน้าที่หลักอีกประการหนึ่งของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย คือ การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร และให้บริการระบบสารสนเทศรูปแบบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนในหลักทรัพย์ให้แก่ผู้ลงทุน ผู้ใช้ข้อมูล และประชาชนทั่วไปอย่างแพร่หลายทั่วถึงและทันเวลา ทั้งข้อมูลการซื้อขายหลักทรัพย์ ข้อมูลข่าวสารบริษัทจดทะเบียน และข้อมูลข่าวสารตลาดหลักทรัพย์ ทั้งนี้ผู้ลงทุนสามารถติดตามข่าวสารเกี่ยวกับการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ฯ ทั้งในรูปแบบเอกสารสิ่งพิมพ์ และระบบข้อมูลของตลาดหลักทรัพย์ฯ ที่ตลาดหลักทรัพย์ฯ จัดไว้ให้บริการแก่ผู้สนใจทั่วไป

7. การส่งเสริมความรู้ให้แก่ผู้ลงทุน และผู้ที่เกี่ยวข้องในธุรกิจหลักทรัพย์ ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ได้ดำเนินกิจกรรมด้านการส่งเสริมความรู้ ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญยิ่งของการพัฒนาในทุกด้าน โดยจัดอบรมสัมมนาให้ความรู้เกี่ยวกับตลาดทุน การลงทุนในหลักทรัพย์ การดำเนินงาน และพัฒนาการต่าง ๆ ของธุรกิจหลักทรัพย์ให้แก่

ผู้ลงทุน บุคลากรของผู้ประกอบการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในธุรกิจหลักทรัพย์ ตลอดจนผู้สนใจทั่วไปเป็นระยะ ๆ มาอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนจัดการอบรมให้ความรู้ด้าน เศรษฐกิจ การเงิน ตลาดทุน และพัฒนาการใหม่ ๆ ให้แก่อาจารย์ผู้สอน และนักศึกษาใน ระดับอุดมศึกษาทั่วประเทศ สนับสนุนตำราทางวิชาการ และวัสดุอุปกรณ์การเรียน การสอนให้แก่สถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ

นอกจากนั้น ตลาดหลักทรัพย์ฯ ได้เล็งเห็นความสำคัญของการพัฒนาความรู้ และ ทักษะของบุคลากรในธุรกิจหลักทรัพย์อย่างเป็นระบบ จึงได้จัดตั้งสถาบันพัฒนาความรู้ ตลาดทุน (Thailand Securities Institute--TSI) ขึ้น เพื่อดำเนินกิจกรรมส่งเสริมความรู้ใน ด้านการเงิน การลงทุนครอบคลุมตั้งแต่กลุ่มเยาวชนทั้งในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และระดับอุดมศึกษา ตลอดจนประชาชนทั่วไปให้มีความรู้ความสามารถในการบริหาร จัดการเงินออมอันจะนำไปสู่ความมีสุขภาพที่ดีในอนาคต รวมถึงการพัฒนาความรู้ และ ทักษะในการประกอบวิชาชีพแก่บุคลากรในธุรกิจหลักทรัพย์ โดยยึดหลักความมีจริยธรรม ควบคู่กับการเป็นมืออาชีพที่จะให้บริการที่ดีที่สุด และถูกต้องแก่นักลงทุน เพื่อเพิ่ม ความเชื่อมั่น ความไว้วางใจของสาธารณะชนต่อระบบและการดำเนินการของตลาด- หลักทรัพย์ฯ ซึ่งได้มีการกำหนดข้อปฏิบัติเป็นจรรยาบรรณตลาดหลักทรัพย์ฯ และ ประกาศการปฏิบัติเกี่ยวกับการซื้อขายหลักทรัพย์ให้กรรมการ อนุกรรมการ ที่ปรึกษา และพนักงานตลาดหลักทรัพย์ฯ ยึดถือเพื่อเป็นหลักการ และคุณธรรมในการปฏิบัติงาน

กระบวนการซื้อขายหลักทรัพย์

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการกำกับดูแลให้ ผู้เกี่ยวข้อง และผู้ที่ทำธุรกิจในตลาดหลักทรัพย์ฯ ให้ได้รับความเป็นธรรม ด้วยการกำหนด กฎเกณฑ์ต่าง ๆ เพื่อดูแลการเปิดเผยข้อมูลของบริษัทจดทะเบียน และดูแลการซื้อขาย หลักทรัพย์ให้เป็นไปอย่างปกติ มีประสิทธิภาพ มีระเบียบ คล่องตัวและยุติธรรม (สุภชัย ศรีสุชาติ, 2547, หน้า 140-141)

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยมีสภาพเป็นนิติบุคคลที่มีได้มุ่งหวังกำไรและเป็น สถาบันกึ่งทางการ ดังนั้นในการดำเนินงานต่าง ๆ ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.)

การซื้อขายหลักทรัพย์เป็นขั้นตอนของการสร้างสภาพคล่องของหลักทรัพย์ ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยระบบการซื้อขายที่ดีมีประสิทธิภาพเป็นกลไกหลัก และมีกลไกอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องมารองรับ เพื่อขับเคลื่อนให้การซื้อขายหลักทรัพย์สำเร็จลุล่วงด้วยดี ระบบการซื้อขายหลักทรัพย์ในปัจจุบันมีหลายรูปแบบ แต่ละรูปแบบจะมีข้อดี ข้อจำกัดและความเหมาะสมสำหรับลักษณะเฉพาะของหลักทรัพย์ในแต่ละประเภทที่ต่างกัน ซึ่งการที่จะพิจารณารูปแบบใดมาใช้จะต้องคำนึงถึงหลักการที่สำคัญ คือ ระบบการซื้อขายในรูปแบบนั้น จะต้องสามารถส่งเสริมให้เกิดสภาพคล่องของการซื้อขายได้สูงที่สุด

ในการซื้อขายหลักทรัพย์จะต้องกระทำผ่านสมาชิกของตลาดหลักทรัพย์เท่านั้น โดยตลาดหลักทรัพย์จะเป็นผู้กำหนดหมายเลขประจำตัวให้กับบริษัทสมาชิก โดยที่บริษัทสมาชิก และบุคคลที่จะทำการซื้อขายในนามของบริษัทสมาชิกจะต้องได้รับอนุญาตจากตลาดหลักทรัพย์

โครงสร้างการซื้อขายหลักทรัพย์โดยรวมจะประกอบด้วย กระบวนการที่สำคัญ 3 กระบวนการ ได้แก่ การส่งคำสั่งซื้อขายหลักทรัพย์ การจับคู่คำสั่งซื้อขายหลักทรัพย์ (ระบบการซื้อขายหลักทรัพย์) และการชำระราคาและส่งมอบหลักทรัพย์ ซึ่งแต่ละกระบวนการมีรายละเอียดที่จะได้กล่าวถึงในลำดับต่อไป

ระบบการซื้อขาย

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเปิดให้มีการซื้อขายครั้งแรกเมื่อวันที่ 30 เมษายน พ.ศ. 2518 ภายใต้วิธีการซื้อขายแบบประมูลราคาอย่างเปิดเผย (open action) ด้วยวิธีการเคาะกระดานในห้องค้าหลักทรัพย์ (trading floor) ต่อมาในวันที่ 31 พฤษภาคม พ.ศ. 2534 ตลาดหลักทรัพย์ฯ ได้นำระบบการซื้อขายด้วยคอมพิวเตอร์ที่เรียกว่า ระบบ ASSET (Automated System for the Stock Exchange of Thailand) มาใช้ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความยุติธรรม ความรวดเร็วและรองรับกับปริมาณการซื้อขายที่ขยายตัวเพิ่มขึ้นซึ่งระบบคอมพิวเตอร์ดังกล่าวเป็นระบบกระจายศูนย์ที่ประกอบด้วย (สุภชัย ศรีสุชาติ, 2547, หน้า 141-143)

1. ระบบคอมพิวเตอร์ของตลาดหลักทรัพย์ ซึ่งทำหน้าที่ดังนี้

- 1.1 รับคำสั่งซื้อขายจากระบบคอมพิวเตอร์ของสมาชิก
 - 1.2 จัดเรียงคำสั่งซื้อขายตามลำดับของราคาและเวลาที่ดีที่สุด (price and time priority)
 - 1.3 จับคู่คำสั่งซื้อขายอัตโนมัติ (automatic order matching) ตามลำดับของ Price and Time Priority
 - 1.4 ยืนยันการซื้อขาย (deal confirmation)
 - 1.5 จัดเก็บรายการซื้อขายที่สมาชิกเจรจาต่อรองกัน และบันทึกการซื้อขายเข้าในระบบ (put-through deal)
 - 1.6 เผยแพร่ข้อมูลบริษัทจดทะเบียน และข้อมูลการซื้อขายหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์ฯ ต่อประชาชน
2. ระบบคอมพิวเตอร์ของสมาชิก ซึ่งทำหน้าที่ดังนี้
 - 2.1 ส่งคำสั่งซื้อขาย
 - 2.2 รับผลการแจ้งยืนยันรายการซื้อขายจากตลาดหลักทรัพย์
 - 2.3 บันทึกรายการซื้อขายที่สมาชิกเจรจาต่อรองกันเอง
 - 2.4 ส่งข้อมูลการซื้อขายไปยังเจ้าหน้าที่ปฏิบัติการหลักทรัพย์ของบริษัท
 3. เครือข่ายการซื้อขายที่เรียกว่า SETNET ที่อำนวยความสะดวกให้ระบบคอมพิวเตอร์ของตลาดหลักทรัพย์ฯ และของบริษัทสมาชิกสามารถติดต่อสื่อสารกันได้ (Computer-To-Computer Interface--CTCI) รวมถึงการติดต่อสื่อสารในลักษณะ Direct Connect Terminal (DC term)

วิธีการซื้อขายหลักทรัพย์

ผู้ลงทุนสามารถทำการซื้อขายหลักทรัพย์โดยผ่านระบบการซื้อขายของตลาดหลักทรัพย์ฯ ได้ 2 วิธี คือ (สถาบันพัฒนาความรู้ตลาดทุน, 2548)

1. Automatic Order Matching (AOM) เป็นวิธีการซื้อขายที่ผู้ซื้อและผู้ขายส่งการเสนอซื้อ และเสนอขายด้วยคอมพิวเตอร์ผ่านเข้ามายังระบบการซื้อขายของตลาดหลักทรัพย์ฯ โดยที่ระบบคอมพิวเตอร์ของตลาดหลักทรัพย์ฯ จะทำการเรียงลำดับ และจับคู่

คำสั่งซื้อขายให้โดยอัตโนมัติด้วยหลักการราคา และเวลาที่ดีที่สุด (price and time priority) ดังนี้

คำสั่งซื้อ ที่มีราคาเสนอซื้อสูงที่สุดจะถูกจัดเรียงไว้ในลำดับที่หนึ่ง และถ้ามีราคาเสนอซื้อที่สูงกว่าถูกส่งเข้ามาใหม่ จะจัดเรียงราคาเสนอซื้อที่สูงกว่าเป็นการเสนอซื้อในลำดับแรกก่อน และถ้ามีการเสนอซื้อในแต่ละราคามากกว่าหนึ่งรายการ ให้จัดเรียงตามเวลา โดยการเสนอซื้อที่ปรากฏในระบบการซื้อขายก่อน จะถูกจัดไว้เป็นการเสนอซื้อในลำดับก่อน

คำสั่งขาย ที่มีราคาเสนอขายต่ำที่สุดจะถูกจัดเรียงไว้ในลำดับที่หนึ่ง และถ้ามีราคาเสนอขายที่ต่ำกว่าถูกส่งเข้ามาใหม่ จะจัดเรียงราคาเสนอขายที่ต่ำกว่าเป็นการเสนอขายในลำดับแรกก่อน และถ้ามีการเสนอขายในแต่ละราคามากกว่าหนึ่งรายการ ให้จัดเรียงตามเวลา โดยการเสนอขายที่ปรากฏในระบบการซื้อขายก่อนจะถูกจัดไว้เป็นการเสนอขายในลำดับก่อน

2. Put-through (PT) เป็นวิธีการซื้อขายที่สมาชิกผู้ซื้อและผู้ขายทำความตกลงกันเอง เมื่อตกลงซื้อขายกันได้แล้วจึงทำการบันทึกรายละเอียดของรายการซื้อขายดังกล่าวผ่านระบบการซื้อขาย เพื่อส่งให้ตลาดหลักทรัพย์ทราบภายใน 15 นาทีนับตั้งแต่มีการตกลงซื้อขายกัน หากบันทึกรายการซื้อขายดังกล่าวไม่ทันในช่วงเวลาซื้อขายนั้น ๆ ให้บันทึกเข้ามาภายใน 15 นาทีแรกของช่วงเวลาซื้อขายถัดไป ดังนั้นการซื้อขายแบบ PT จะไม่นำกฎเกณฑ์ในเรื่องของการกำหนด Ceiling & Floor และช่วงราคา (spread) มาใช้ และบริษัทสมาชิกสามารถประกาศโฆษณา (advertise) การเสนอซื้อหรือเสนอขายของตนผ่านระบบการซื้อขายได้

การซื้อขายภายใต้ระบบ PT สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ

1) การซื้อขายระหว่างสมาชิก (two-firm put-through) โดยที่หากมีการตกลงซื้อขายกันแล้วให้สมาชิกผู้ขายทำการบันทึกรายการซื้อขายเข้ามาในระบบการซื้อขายก่อน จากนั้นจึงให้สมาชิกผู้ซื้อทำการรับรองรายการซื้อขาย (approve) หลังจากที่ผู้ซื้อทำการรับรองรายการซื้อขายแล้ว รายการซื้อขายดังกล่าวจะถูกบันทึกเข้ามายังระบบการซื้อขายของตลาดหลักทรัพย์

2) การซื้อขายโดยสมาชิกผู้ซื้อและผู้ขายเป็นรายเดียวกัน (one-firm put-through) โดยให้สมาชิกบันทึกรายการซื้อขายเข้ามายังตลาดหลักทรัพย์

ภายใต้กฎของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จะอนุญาตให้สมาชิกซื้อขายด้วยระบบ PT ก็ต่อเมื่อ

- 1) เป็นการซื้อขายหน่วยใหญ่ (big lot trading)
- 2) เป็นการซื้อขายหลักทรัพย์ที่เป็นเจ้าของโดยชาวต่างชาติ
- 3) เป็นการซื้อขายพันธบัตรรัฐบาล พันธบัตรรัฐวิสาหกิจ หุ้นกู้ หุ้นกู้แปลงสภาพ และใบสำคัญแสดงสิทธิในการซื้อหุ้นกู้

ตลาดหลักทรัพย์กำหนดให้สมาชิกจะต้องทำการซื้อขายหลักทรัพย์ โดยผ่านระบบการซื้อขายของตลาดหลักทรัพย์เท่านั้น สมาชิกจะทำการซื้อขายหลักทรัพย์จดทะเบียนนอกตลาดหลักทรัพย์ไม่ได้ ไม่ว่าจะเป็นการซื้อขายในฐานะนายหน้า หรือในนามของสมาชิกเอง ยกเว้นการซื้อขายดังต่อไปนี้ (สถาบันพัฒนาความรู้ตลาดทุน, 2548)

1. การซื้อขายรายใหญ่
2. การซื้อหรือขายหลักทรัพย์จดทะเบียนในการขายทอดตลาดเพื่อการบังคับจำหน่าย
3. การซื้อหรือขายพันธบัตรรัฐบาล พันธบัตรรัฐวิสาหกิจ หุ้นกู้ หุ้นกู้แปลงสภาพ และใบสำคัญแสดงสิทธิที่จะซื้อหุ้นกู้
4. การซื้อหรือขายหลักทรัพย์ที่ได้รับอนุญาตจากตลาดหลักทรัพย์
5. การซื้อหรือขายคินหน่วยลงทุนของกองทุนรวมเพื่อผู้ลงทุนซึ่งเป็นคนต่างด้าวกับบริษัทหลักทรัพย์ ซึ่งได้รับใบอนุญาตให้ประกอบธุรกิจหลักทรัพย์ประเภทการจัดการกองทุนรวมดังกล่าวการซื้อขายตามข้อ 1, 2, 3 และ 4 สมาชิกต้องรายงานให้ตลาดหลักทรัพย์ทราบภายในระยะเวลาและตามแบบที่ตลาดหลักทรัพย์กำหนด และการซื้อขายตามข้อ 1 ต้องได้รับอนุญาตจากตลาดหลักทรัพย์ก่อนการซื้อขายทุกครั้ง

ขั้นตอนการซื้อขายหลักทรัพย์

การซื้อขายหลักทรัพย์จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ ผู้ลงทุนจะต้องซื้อขายหลักทรัพย์ผ่านระบบการซื้อขายของตลาดหลักทรัพย์ โดยมีขั้นตอน ดังนี้ (สถาบันพัฒนาความรู้ตลาดทุน, 2548)

1. ผู้ลงทุนต้องเปิดบัญชีสำหรับการซื้อขายหลักทรัพย์ที่บริษัทสมาชิก (broker) หรือบริษัทหลักทรัพย์ที่ไม่ใช่สมาชิก (sub-broker)
2. เมื่อลูกค้าต้องการส่งคำสั่งซื้อขายหลักทรัพย์จะต้องกรอกใบคำสั่งซื้อขาย และมอบให้กับเจ้าหน้าที่รับอนุญาตของบริษัทเป็นผู้บันทึกคำสั่งเสนอซื้อขายผ่านระบบการซื้อขาย โดยมีรายละเอียดขั้นตอน ดังนี้
 - 2.1 ชื่อและรหัสลูกค้า
 - 2.2 วันที่ที่ส่งซื้อหรือขายหลักทรัพย์
 - 2.3 ประเภทบัญชีที่ซื้อหรือขาย
 - 2.4 ชื่อหลักทรัพย์ จำนวน/ราคา
 - 2.5 ลายมือชื่อผู้ส่งซื้อหรือขาย
3. เจ้าหน้าที่รับอนุญาต (trader) ส่งรายละเอียดของคำสั่งซื้อขายหลักทรัพย์ผ่านระบบซื้อขาย โดยรายละเอียดของคำสั่งซื้อขาย ประกอบด้วย
 - 3.1 ชื่อหลักทรัพย์
 - 3.2 จำนวนหลักทรัพย์
 - 3.3 ราคาเสนอซื้อขาย
 - 3.4 ด้านซื้อหรือขาย
 - 3.5 เลขที่คำสั่งซื้อขาย (order number)
 - 3.6 หมายเลขสมาชิกผู้ซื้อหรือขาย (broker number)
 - 3.7 หมายเลขประจำตัวเจ้าหน้าที่รับอนุญาต (trader id)
 - 3.8 เงื่อนไขคำสั่ง (ถ้ามี)
 - 3.9 ประเภทผู้ซื้อผู้ขาย (P/C flag) ซึ่งแบ่งเป็นประเภทและอักษรเครื่องหมาย

(ดูตาราง 3)

ตาราง 3

ประเภทผู้ซื้อขาย (P/C flag)

ประเภทผู้ซื้อขาย	อักษรเครื่องหมาย	
	ซื้อขายผ่านโบรกเกอร์ (broker)	ซื้อขายผ่านซับโบรกเกอร์ (sub-broker)
1. การลงทุนเพื่อบัญชีสมาชิก	P	S
2. ลูกค้ำซึ่งเป็นคนต่างค้ำ	F	O
3. ลูกค้ำซึ่งเป็นบริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวม/ ธนาคาร/บริษัทเงินทุน/บริษัทประกันวินาศภัย/ บริษัทประกันชีวิต/นิติบุคคลประเภทบรรษัท/ กองทุนส่วนบุคคล/กองทุนบำเหน็จบำนาญ- ข้าราชการ/กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ	M	U
4. ลูกค้ำอื่นนอกจากสามประเภทข้างต้น	C	I

ที่มา. จาก ทฤษฎีตลาดทุน, โดย สถาบันพัฒนาความรู้ตลาดทุน, 2548, กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย.

หากเป็นคำสั่งเสนอซื้อขายหลักทรัพย์ที่ได้รับจาก Sub-broker สมาชิกจะต้องระบุนหมายเลขประจำตัวของ Sub-broker ด้วย

4. ขั้นตอนในการชำระราคาและส่งมอบหลักทรัพย์ ดังนี้

4.1 กำหนดเวลาชำระค่าซื้อและค่าขาย ลูกค้ำและบริษัทจะต้องชำระค่าซื้อค่าขายในวันทำการที่ 3 (T + 3)

4.2 การชำระค่าซื้อและค่าขาย ดังนี้

4.2.1 ในกรณีที่ลูกค้ำชำระค่าซื้อหลักทรัพย์ด้วยเช็ค ให้ถือว่าลูกค้ำชำระค่าซื้อหลักทรัพย์ในวันที่ธนาคารเรียกเก็บเงินตามเช็คของลูกค้ำได้แล้ว

4.2.2 กำหนดให้สมาชิกชำระค่าขายหลักทรัพย์โดยการจ่ายเช็คขีดคร่อมระบุเข้าบัญชี ลูกค้ำ หรือ โดยการ โอนเงินเข้าบัญชีเงินฝากของลูกค้ำ หรือโดยนำเงินไปซื้อตั๋วสัญญาใช้เงินของบริษัทเงินทุน โดยระบุชื่อลูกค้ำเป็นผู้รับเงิน หรือโดยวิธีการอื่นตามที่ตลาดหลักทรัพย์กำหนด

4.2.3 หากเกิดรายการซื้อขายภายในวันเดียวกัน บริษัทอาจหักกลบค่าซื้อ กับค่าขายหลักทรัพย์ของลูกค้านั้นได้ ซึ่งเรียกว่า การชำระราคาแบบยอดสุทธิ (net settlement) โดยหากค่าซื้อมากกว่าค่าขายลูกค้าจะต้องชำระค่าซื้อสุทธิ หรือค่าซื้อน้อยกว่าค่าขาย บริษัทจะต้องจ่ายค่าขายสุทธิโดยให้ชำระราคาในวันที่ T + 3 และบริษัทต้องจัดทำ รายงานการหักกลบราคาซื้อกับราคาค่าขายหลักทรัพย์ของลูกค้าเฉพาะการซื้อและการขายหลักทรัพย์เดียวกันในวันเดียวกันให้ตลาดหลักทรัพย์ทราบทุก ๆ 15 วัน

4.3 กำหนดเวลาส่งมอบและรับมอบหลักทรัพย์ที่ซื้อขาย ดังนี้

4.3.1 การส่งมอบสำหรับรายการซื้อ บริษัทจะต้องส่งมอบหลักทรัพย์ให้ลูกค้าภายในวันที่ T + 4 ทั้งนี้บริษัทต้องเรียกให้ลูกค้าชำระค่าซื้อก่อนจึงจะส่งมอบหลักทรัพย์ให้

4.3.2 การรับมอบสำหรับรายการขาย แบ่งออกได้เป็น 2 กรณี ซึ่งแยกตามประเภทลูกค้า คือ

- 1) กรณีที่เป็นลูกค้าทั่วไปจะต้องส่งมอบหลักทรัพย์ให้แก่บริษัท ภายใน 12.00 น. ของวันที่ T + 1
- 2) กรณีที่ลูกค้าเป็น Sub-Broker ลูกค้าต่างประเทศหรือบริษัท-หลักทรัพย์จัดการกองทุนรวมที่ชำระราคาได้โดยตรงกับ TSD จะต้องส่งมอบหลักทรัพย์ให้แก่ TSD ภายในวันที่ T + 3

หน่วยการซื้อขาย

ศุภชัย ศรีสุชาติ (2547, หน้า 141) อธิบายว่า การเสนอซื้อเสนอขายหลักทรัพย์ บนกระดานหลักทรัพย์และกระดานต่างประเทศที่ใช้ AOM บริษัทสมาชิกจะต้องระบุ จำนวนหลักทรัพย์เป็นหน่วยการซื้อขาย (board lot) โดยทั่วไปแล้วตลาดหลักทรัพย์ กำหนดให้ 1 หน่วยการซื้อขายเท่ากับ 100 หลักทรัพย์ ตัวอย่างเช่น เสนอซื้อหุ้น ABC จำนวน 10 หน่วยการซื้อขาย นั่นคือ เท่ากับ 10 หน่วย \times 100 หุ้น ซึ่งเท่ากับ 1,000 หุ้น

ในกรณีที่หลักทรัพย์มีราคาปิดตั้งแต่ 50 บาทขึ้นไปเป็นระยะเวลา 6 เดือนติดต่อกัน ตลาดหลักทรัพย์จะทำการเปลี่ยนขนาดของหน่วยการซื้อขาย โดยกำหนดให้ 1 หน่วยการซื้อขายหลักทรัพย์นั้นเท่ากับ 50 หลักทรัพย์ โดยตลาดหลักทรัพย์จะประกาศให้ทราบ

เป็นการล่วงหน้าก่อนที่จะมีการปรับหน่วยการซื้อขาย สำหรับการเสนอซื้อขายที่มีจำนวนน้อยกว่า 1 หน่วยการซื้อขาย ให้สมาชิกซื้อขายบนกระดานหน่วยย่อย

ประเภทของกระดานซื้อขาย

กระดานซื้อขายแบ่งออกเป็น 5 ประเภท ดังนี้ (สถาบันพัฒนาความรู้ตลาดทุน, 2548)

1. กระดานหลัก (main board) สำหรับการซื้อขายหลักทรัพย์อันได้แก่ หุ้นสามัญ หุ้นบุริมสิทธิ ใบสำคัญแสดงสิทธิหน่วยลงทุน กองทุนรวม เพื่อผู้ลงทุนซึ่งเป็นคนต่างด้าว (Thai trust fund) และ NVDR ที่มีจำนวนหลักทรัพย์เป็นหน่วย ทั้งนี้การซื้อขายบนกระดานหลักใช้วิธีการซื้อขายแบบ AOM

2. กระดานรายใหญ่ (big lot board) สำหรับการซื้อขายหลักทรัพย์ทุกประเภทที่มีปริมาณการซื้อขายตั้งแต่หนึ่งล้านหลักทรัพย์ขึ้นไป หรือมีมูลค่าการซื้อขายตั้งแต่ 3 ล้านบาทขึ้นไป โดยคิดตามราคาของผู้ซื้อและผู้ขายตกลงซื้อขายกัน การซื้อขายบนกระดานรายใหญ่ใช้วิธีการซื้อขายแบบ Put-through

3. กระดานต่างประเทศ (foreign board) สำหรับการซื้อขายหลักทรัพย์อันได้แก่ หุ้นสามัญ หุ้นบุริมสิทธิ ที่บุคคลต่างด้าวเป็นผู้ถือหลักทรัพย์ตามทะเบียนผู้ถือหลักทรัพย์ การซื้อขายบนกระดานต่างประเทศใช้วิธีการซื้อขายแบบ AOM และ Put-through

4. กระดานหน่วยย่อย (odd lot board) สำหรับการซื้อขายหลักทรัพย์อันได้แก่ หุ้นสามัญ หุ้นบุริมสิทธิ ใบสำคัญแสดงสิทธิ และหน่วยลงทุนที่มีจำนวนรวมของหุ้นต่ำกว่าหนึ่งหน่วยการซื้อขาย การซื้อขายบนกระดานหน่วยย่อยใช้วิธีการซื้อขายแบบ AOM

5. กระดานพิเศษ (special board) สำหรับการซื้อขายพันธบัตร หุ้นกู้ หุ้นกู้แปลงสภาพหรือใบสำคัญแสดงสิทธิที่จะซื้อหุ้นกู้ การซื้อขายบนกระดานพิเศษจะใช้วิธีการซื้อขายแบบ Put-through

กฎเกณฑ์เกี่ยวกับราคาหลักทรัพย์

ศุภชัย ศรีสุชาติ (2547, หน้า 79) อธิบายว่า ในวันที่ 1 ธันวาคม พ.ศ. 2540 ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยได้เปลี่ยนแปลงกำหนดราคาเสนอซื้อขายสูงสุดและต่ำสุดใหม่ จากเดิมอนุญาตให้ราคาหลักทรัพย์สามารถเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นหรือลดลงได้ไม่เกินร้อยละ 10 มาเป็นไม่เกินร้อยละ 30 ของราคาซื้อขายครั้งสุดท้ายในวันทำการ ก่อนหน้าบนกระดานหลัก

การกำหนดราคาเสนอซื้อขายสูงสุดและต่ำสุดของหลักทรัพย์ที่ใช้ในแต่ละกระดาน ด้วยระบบการซื้อขายแบบ AOM ยกเว้นกระดานซื้อขายต่างประเทศ อย่างไรก็ตาม ข้อกำหนดดังกล่าวได้รับการยกเว้นในกรณีต่อไปนี้

1. เริ่มการซื้อขายวันแรกในตลาดหลักทรัพย์
2. การซื้อขายหลักทรัพย์ DW ไม่มี Ceiling & Floor
3. เป็นการซื้อขายวันแรกที่มีการขึ้นเครื่องหมายให้สิทธิประโยชน์ เช่น XD, XR, XS หรือ XA เป็นต้น
4. หลักทรัพย์ไม่มีการซื้อขายติดต่อกันเกินกว่า 15 วันทำการ
5. หลักทรัพย์นั้นมีราคาต่ำกว่า 1 บาท

สำหรับการซื้อขายใบสำคัญแสดงสิทธิที่จะซื้อหุ้นหรือหน่วยลงทุน (warrant) สามารถเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นสูงสุด หรือลดลงต่ำสุดไม่เกินร้อยละ 30 ของหุ้นสามัญคุณด้วยสิทธิในการซื้อหุ้น หรือหน่วยลงทุนที่จะได้รับจากการใช้สิทธิของใบสำคัญแสดงสิทธิจำนวน 1 สิทธิ ยกเว้นในกรณีที่หุ้นสามัญมี Ceiling & Floor เป็น 100 เปอร์เซ็นต์ของราคาซื้อขายครั้งสุดท้ายในวันทำการก่อนหน้า ก็ให้ใบสำคัญแสดงสิทธิที่จะซื้อหุ้นหรือหน่วยลงทุนสามารถเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นสูงสุดหรือลดลงต่ำสุดไม่เกินร้อยละ 100 ของหุ้นสามัญคุณด้วยสิทธิในการซื้อหุ้นหรือหน่วยลงทุนที่จะได้รับจากการใช้สิทธิของใบสำคัญแสดงสิทธิจำนวน 1 สิทธิ

ดัชนีราคาหุ้น

ข้อมูลจากสถาบันพัฒนาความรู้ตลาดทุน (2548) พบว่า ดัชนี หมายถึง ค่าสถิติที่แสดงให้เห็นถึงลักษณะของการเปลี่ยนแปลงในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เช่น ดัชนีปริมาณ ดัชนีมูลค่า

เป็นต้น ในภาคเศรษฐกิจต่าง ๆ ที่แตกต่างกันไป เช่น คำนวณการเติบโตของดัชนีราคาผู้บริโภค คำนวณดัชนีราคาผู้บริโภค เช่นเดียวกัน ในตลาดหลักทรัพย์ก็มีดัชนีที่ใช้คือ ดัชนีราคาหุ้น

ดัชนีราคาหุ้น เป็นค่าสถิติที่ถูกพัฒนาขึ้น เพื่อใช้เป็นเครื่องชี้วัดที่สะท้อนภาพรวมการเคลื่อนไหวของระดับราคาซื้อขายหุ้นว่า มีการเปลี่ยนแปลงขึ้นลงอย่างไรในปัจจุบัน เมื่อเปรียบเทียบกับวันที่เริ่มมีการคำนวณดัชนีราคาหุ้นนั้น (วันฐาน) หรือวันอื่น ๆ ก่อนหน้านั้น การคำนวณดัชนีราคาหุ้นสามารถทำได้หลายวิธีซึ่งแต่ละวิธีก็มีข้อสมมติฐานและหลักเกณฑ์การคำนวณที่แตกต่างกัน

ตลาดหลักทรัพย์ในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกต่างก็มีดัชนีราคาหุ้น เพื่อให้ผู้ลงทุนทั้งประเภทบุคคลและสถาบันใช้เป็นข้อมูลอ้างอิงประกอบการตัดสินใจลงทุน ดัชนีราคาหุ้นที่กล่าวนี้ ตลาดหลักทรัพย์อาจเป็นผู้จัดทำขึ้น หรือองค์กรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเป็นผู้จัดทำขึ้นก็ได้ ดัชนีราคาหุ้นจึงมีชื่อเรียกเฉพาะที่หลากหลายตามชื่อองค์กรผู้จัดทำดัชนี หรือตามหลักเกณฑ์ที่ใช้ในการจัดทำดัชนีนั้น ๆ โดยตลาดหลักทรัพย์แต่ละแห่งอาจมีดัชนีราคาหุ้นไว้อ้างอิงเพียงดัชนีเดียว หรืออาจมีดัชนีอ้างอิงมากกว่า 1 ดัชนีก็ได้ ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบและพัฒนาการของตลาดหลักทรัพย์แต่ละแห่ง รวมทั้งความต้องการของผู้ลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ฯ นั้น ๆ

ประเภทของดัชนีราคาหุ้น

ดัชนีราคาหุ้นที่ใช้กันอย่างแพร่หลายโดยทั่วไปในตลาดหลักทรัพย์ต่าง ๆ ทั่วโลกสามารถแบ่งออกตามหลักเกณฑ์ในการคำนวณได้เป็น 3 ประเภท คือ (สถาบันพัฒนาความรู้ตลาดทุน, 2548)

1. ดัชนีราคาหุ้นชนิดถ่วงน้ำหนักด้วยมูลค่าตลาด (market capitalization weighted index) เป็นการคำนวณดัชนีราคาหุ้น โดยนำมูลค่าตามราคาตลาดของแต่ละหลักทรัพย์ (จำนวนหุ้น X ของราคาตลาด) มาถ่วงน้ำหนัก ดังนั้นการเคลื่อนไหวของค่าดัชนีราคาหุ้นประเภทนี้ จึงแสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของมูลค่าตลาดของหลักทรัพย์โดยรวม (wealth of the market) โดยหุ้นที่มีมูลค่าตลาดสูงจะมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงในดัชนีราคาหุ้นมากกว่าหุ้นที่มีมูลค่าตลาดต่ำ ตัวอย่างของดัชนีราคาหุ้นประเภทนี้ ได้แก่

SET Index ของไทย HANG SENG Index ของฮ่องกง STRAIT TIME Index ของสิงคโปร์ และ NYSE Index ของสหรัฐฯ เป็นต้น

2. ดัชนีราคาหุ้นชนิดถ่วงน้ำหนักด้วยราคาตลาด (price weighted index) เป็นการคำนวณดัชนีราคาหุ้นโดยหาค่าเฉลี่ยของราคาหุ้นที่มีการซื้อขายในแต่ละวัน ซึ่งหมายความว่า หุ้นแต่ละตัวที่ใช้ในการคำนวณดัชนีจะถูกถ่วงน้ำหนักด้วยราคาตลาด ดังนั้นหากหุ้นที่มีราคาสูงมีการเคลื่อนไหว ก็จะส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงในดัชนีราคาหุ้นมาก ตัวอย่างดัชนีราคาหุ้นประเภทนี้ ได้แก่ NIKKEI 225 ของญี่ปุ่น และ DOW JONES Industrial Average หรือ DJIA ของสหรัฐฯ เป็นต้น

3. ดัชนีราคาหุ้นชนิดไม่ถ่วงน้ำหนัก (equally weighted index) เป็นการคำนวณดัชนีราคาหุ้นโดยการหาอัตราการเปลี่ยนแปลงของราคาหุ้นที่ใช้ในการคำนวณดัชนีนั้น ๆ และนำอัตราการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวมาหาค่าเฉลี่ยอีกครั้ง ซึ่งจะทำให้หุ้นทุกตัวส่งผลกระทบต่อค่าดัชนีเท่ากัน ตัวอย่างดัชนีราคาหุ้นประเภทนี้ ได้แก่ The Value Line Index ของสหรัฐฯ เป็นต้น

ดัชนีราคาหุ้นตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ดัชนีตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (SET index) คือ ดัชนีราคาหุ้นของกลุ่มที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ ช่วยทำให้นักลงทุนเข้าใจถึงภาพรวมของมูลค่าของหุ้นเมื่อเปรียบเทียบกับมูลค่าของตราสารประเภทอื่น ๆ เช่น พันธบัตร หุ้นกู้ และตราสารการเงินอื่น ๆ ในตลาดการเงิน โดยดัชนีตลาดหลักทรัพย์เป็นดัชนีราคาหุ้นชนิดถ่วงน้ำหนักด้วยราคาตลาด ซึ่งคำนวณจากมูลค่าตลาดรวมของหุ้นสามัญทั้งหมด ณ วันปัจจุบัน (คำนวณจากราคาถ่วงน้ำหนักของราคาตลาด ณ ปัจจุบันของหุ้นจดทะเบียนทั้งหมดในกระดานหลัก) โดยคำนวณเปรียบเทียบกับมูลค่าตลาดรวมของหุ้นสามัญทั้งหมด ณ วันฐาน (ราคาตลาดของหุ้นจดทะเบียนทั้งหมดในตลาดหลักทรัพย์ ในวันที่ 30 เมษายน พ.ศ. 2518 ซึ่งเป็นวันที่เปิดดำเนินงานของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย) ซึ่งมีค่าดัชนีหลักทรัพย์ที่ 100 จุด ดัชนีตลาดหลักทรัพย์มีการแก้ไขปรับปรุงทุกครั้งที่มีการรับหุ้นจดทะเบียนใหม่หรือหุ้นที่ถอดถอนออกจากตลาด หรือมีการเปลี่ยนแปลงฐานทุนของบริษัทจดทะเบียน

หรือปัจจัยอื่น ๆ ที่จะส่งผลกระทบต่อนอกเหนือจากการเคลื่อนไหวของราคาตลาด โดยสูตรที่ใช้ในการคำนวณดัชนีตลาดหลักทรัพย์ เป็นดังนี้ (สถาบันพัฒนาความรู้ตลาดทุน, 2548)

$$\text{SET Index} = \frac{\text{มูลค่าตลาดรวม ณ วันปัจจุบัน}}{\text{มูลค่าตลาดรวม ณ วันฐาน}} \times 100$$

ดัชนีกลุ่มอุตสาหกรรม

ข้อมูลจากสถาบันพัฒนาความรู้ตลาดทุน (2548) พบว่า ดัชนีกลุ่มคำนวณจากราคาหุ้นสามัญของแต่ละกลุ่มธุรกิจที่ตลาดหลักทรัพย์จัดแบ่งเป็นหมวดธุรกิจ (sector) ซึ่งตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2547 ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยได้จัดกลุ่มอุตสาหกรรม (industry group) ระบบใหม่ ครอบคลุมย่อย ๆ เพื่อให้โครงสร้างกลุ่มอุตสาหกรรมมีความกระชับและชัดเจนมากยิ่งขึ้น เพราะบริษัทที่ประกอบธุรกิจลักษณะเดียวกันจะถูกนำมาเรียงใกล้กัน อำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ลงทุนในการสรรหาบริษัทเพื่อลงทุนอย่างเป็นลำดับขั้นตอนจากกลุ่มอุตสาหกรรมใหญ่ไปถึงย่อย และสามารถพิจารณาเปรียบเทียบการเคลื่อนไหวของหลักทรัพย์ในระดับกลุ่มอุตสาหกรรมของไทยกับตลาดอื่น ๆ ได้ เพราะโครงสร้างที่จัดใหม่นี้สอดคล้องกับที่มีอยู่ในต่างประเทศ

การเปลี่ยนแปลงระบบการจัดกลุ่มอุตสาหกรรมใหม่ โดยเพิ่มการจัดกลุ่มในระดับใหญ่ที่เรียกว่า กลุ่มอุตสาหกรรม (industry group) ขึ้นมา เพื่อเป็นการจัดรวมหมวดธุรกิจ (sector) ในปัจจุบัน ที่มีลักษณะธุรกิจที่สอดคล้องกันมาอยู่ด้วยกัน โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร (agro & food industry) ประกอบด้วย หมวดธุรกิจการเกษตร และหมวดอาหารและเครื่องดื่ม
2. กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค (consumer products) ประกอบด้วย หมวดของใช้ในชีวิตประจำวัน หมวดของใช้ส่วนตัวและเวชภัณฑ์ และหมวดแฟชั่น
3. กลุ่มธุรกิจการเงิน (financials) ประกอบด้วย หมวดธนาคาร หมวดเงินทุนและหลักทรัพย์ หมวดประกันภัยและประกันชีวิต
4. กลุ่มวัตถุดิบและสินค้าอุตสาหกรรม (industrials) ประกอบด้วย หมวดปิโตรเคมีและเคมีภัณฑ์ หมวดเครื่องมือและเครื่องจักร หมวดบรรจุภัณฑ์ หมวดกระดาษและ

วัสดุการพิมพ์ และหมวดยานยนต์

5. กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง (property & construction) ประกอบด้วย หมวดวัสดุก่อสร้าง และหมวดพัฒนาอสังหาริมทรัพย์

6. กลุ่มทรัพยากร (resources) ประกอบด้วย หมวดพลังงาน และหมวดเหมืองแร่

7. กลุ่มบริการ (services) ประกอบด้วย หมวดพาณิชย์ หมวดบันเทิงและสันทนาการ หมวดการแพทย์ หมวดโรงแรมและบริการท่องเที่ยว หมวดการพิมพ์และสิ่งพิมพ์ หมวดบริการเฉพาะกิจ และหมวดขนส่งและโลจิสติกส์

8. กลุ่มเทคโนโลยี (technoLny) ประกอบด้วย หมวดสื่อสาร หมวดเครื่องใช้ไฟฟ้า และคอมพิวเตอร์ และหมวดชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์

ทั้งนี้ตลาดหลักทรัพย์ได้เริ่มคำนวณดัชนีของแต่ละอุตสาหกรรม ตั้งแต่เดือน มกราคม พ.ศ. 2547 แต่ในขณะเดียวกัน ตลาดหลักทรัพย์ฯ จะยังคงคำนวณดัชนีของแต่ละหมวดธุรกิจต่อไป โดยการเผยแพร่ข้อมูลต่าง ๆ จะเรียงตามกลุ่มอุตสาหกรรม และภายในแต่ละกลุ่มอุตสาหกรรมจะประกอบไปด้วย หมวดธุรกิจต่าง ๆ ตามที่ระบุไว้ โดยวิธีคำนวณก็เหมือนกับการคำนวณดัชนีตลาดหลักทรัพย์ ซึ่งสูตรการคำนวณดัชนีกลุ่มและดัชนีหมวดเป็นดังนี้

$$\text{ดัชนีกลุ่มอุตสาหกรรม} = \frac{\text{มูลค่าตลาดรวมของหุ้นสามัญในกลุ่ม (หรือหมวด) ณ วันปัจจุบัน} \times 100}{\text{มูลค่าตลาดรวมของหุ้นสามัญในกลุ่ม ณ วันฐาน}}$$

ดัชนี SET 50

ตลาดหลักทรัพย์ได้มีการกำหนดดัชนี SET 50 ขึ้นมา ในวันที่ 17 มิถุนายน พ.ศ. 2539 โดยดัชนี SET 50 เป็นดัชนีถ่วงเฉลี่ยของมูลค่าทุนจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ฯ เช่นเดียวกับดัชนีตลาดหลักทรัพย์ แต่จะคำนวณจากราคาหุ้นจดทะเบียนเพียงจำนวน 50 บริษัท โดยคัดเลือกจากบริษัทจดทะเบียนที่มีมูลค่าทุนคำนวณตามราคาตลาดสูงและมีสภาพคล่องในการซื้อขายสูง วันฐานที่กำหนดใช้การเปรียบเทียบดัชนี คือ วันที่ 16 สิงหาคม พ.ศ. 2538 หุ้นในกลุ่ม SET 50 จะมีการทบทวนทุก 6 เดือน โดยคัดเลือกตาม

หลักเกณฑ์ที่กำหนด โดยสูตรที่ใช้ในการคำนวณดัชนี SET 50 เป็นดังนี้ (สถาบันพัฒนาความรู้ตลาดทุน, 2548)

มูลค่าตลาดรวมของหุ้นสามัญ 50 หลักทรัพย์

$$\text{ดัชนี SET 50} = \frac{\text{ณ วันปัจจุบัน} \times 100}{\text{มูลค่าตลาดรวมของหุ้นสามัญ 50 หลักทรัพย์ ณ วันฐาน}}$$

ความสัมพันธ์ระหว่างดัชนีตลาดหลักทรัพย์กับดัชนี SET 50

ดัชนีตลาดหลักทรัพย์กับดัชนี SET 50 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (correlation coefficient) สูงมาก ในอดีตที่ผ่านมาดัชนีทั้งสองมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ประมาณ 0.9996 กล่าวคือ ดัชนีตลาดหลักทรัพย์กับ SET 50 เคลื่อนไหวไปในทิศทางเดียวกันและในอัตราที่เท่า ๆ กัน หมายความว่า หลักทรัพย์ทั้ง 50 หลักทรัพย์ที่นำมาคำนวณดัชนี SET 50 เกือบจะเป็นตัวแทนของตลาดทั้งหมดได้เสมือนหลักทรัพย์ทุกหลักทรัพย์รวมกัน เหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะหลักทรัพย์ทั้ง 50 หลักทรัพย์ที่ใช้ในการคำนวณดัชนี SET 50 มีมูลค่ารวมคำนวณตามราคาตลาดสูงและเป็นหลักทรัพย์ที่ผู้ลงทุนสนใจลงทุน (สถาบันพัฒนาความรู้ตลาดทุน, 2548)

อุตสาหกรรมกลุ่มอาหารและเครื่องดื่ม

ข้อมูลจากสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (2552) พบว่า อุตสาหกรรม คือ ภาคการผลิตที่สำคัญ เป็นแรงหนุนหลักในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจชาติให้แข็งแกร่ง แต่ในขณะเดียวกันท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงของกระแสโลกาภิวัตน์ที่เกิดขึ้นถือเป็นความท้าทาย ซึ่งการพัฒนาภาคอุตสาหกรรมไทยภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์นั้น ต้องมีทิศทางที่รัดกุมสามารถตอบ โจทย์ด้าน โลกาภิวัตน์ได้อย่างถูกต้องแม่นยำ จึงจะสามารถพัฒนาพื้นฐานของภาคอุตสาหกรรมไทยให้แข็งแกร่งและยั่งยืนในสภาพแวดล้อมทางธุรกิจที่ผันผวนเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะในกลุ่มอุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่ม ซึ่งในปัจจุบันถือว่ามีเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะพฤติกรรม

การบริโภค ซึ่งจากความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสังคมโลกส่งผลต่อการบริโภคของมนุษย์ อุตสาหกรรมอาหารจึงมีการเติบโตและสร้างตลาดใหม่ ๆ อยู่ตลอดเวลา ด้วยเหตุผลดังกล่าว อุตสาหกรรมอาหารจึงได้มีวิสัยทัศน์ในการผลักดันผลิตภัณฑ์อาหารไทย (product from Thailand) ให้ติดอันดับ 1 ใน 3 ของทางเลือกของผู้บริโภคทั่วโลก โดยการสร้างนวัตกรรมและนำเทคโนโลยีมาเพิ่มประสิทธิภาพในกระบวนการผลิต เพื่อเพิ่มคุณค่าให้กับผลิตภัณฑ์ และพัฒนาคุณภาพให้ได้มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม นอกจากนี้ ยังสร้างภาพลักษณ์ให้กับผลิตภัณฑ์อาหารแปรรูปจากไทยว่าเป็นสินค้าที่ดีต่อสุขภาพ ซึ่งหากมีการส่งเสริมอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เชื่อว่ามูลค่าการส่งออกอาหารแปรรูปของไทยในปี พ.ศ. 2555 จะมีมูลค่าประมาณ 5.80 แสนล้านบาท ด้วยมูลค่าการส่งออกที่เพิ่มสูงขึ้นจะส่งเสริมให้อุตสาหกรรมอาหารของไทยเติบโต และเป็นผลิตภัณฑ์ทางเลือกในตลาดโลกได้

โดยช่วงปีตั้งแต่ พ.ศ. 2543 เป็นต้นมา เป็นยุคแห่งการเปิดเสรีทางการค้า ตลาดภายในประเทศมีบริษัทข้ามชาติขนาดใหญ่เข้ามาลงทุนโดยใช้วัตถุดิบภายในประเทศมาผลิตเพื่อเพิ่มมูลค่าแก่สินค้า และจำหน่ายภายในประเทศเพิ่มขึ้นต่อเนื่องจากผู้ผลิตมีความเข้าใจต่อรสนิยมของผู้บริโภค และสามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีความหลากหลายตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภคได้ ส่วนตลาดต่างประเทศมีการขยายตัวของการส่งออกในกลุ่มสินค้าประมงและปศุสัตว์ เนื่องจากมีความได้เปรียบด้านต้นทุนการผลิตที่ต่ำกว่าประเทศคู่แข่ง ดังนั้นการพัฒนาอุตสาหกรรมอาหารของไทยจึงต้องเสริมสร้างให้อุตสาหกรรมอาหารมีโครงสร้างพื้นฐานที่เพียงพอ เพื่อสนับสนุนให้สินค้าอาหารไทยสามารถแข่งขันได้เพิ่มขึ้นนอกเหนือจากวัตถุดิบที่ปัจจุบันเริ่มมีราคาสูงขึ้น และมีข้อจำกัดในด้านของแหล่งทรัพยากรตลาดหลักที่สำคัญในการส่งออกสินค้าอาหารของไทย ประกอบด้วย

1. ญี่ปุ่น ได้แก่ อาหารทะเลแช่แข็ง เนื้อสัตว์ปีกแช่แข็ง ผลไม้แช่แข็ง เครื่องเทศ ผลิตภัณฑ์จากข้าว
2. สหรัฐฯ ได้แก่ ผลิตภัณฑ์บรรจุกระป๋อง ได้แก่ ปลาทูน่า สับปะรด น้ำสับปะรด อาหารทะเล ข้าว ข้าวโพดอ่อนและหน่อไม้ กุ้งแช่แข็ง

3. สหภาพยุโรป ได้แก่ ผลิตภัณฑ์บรรจุกระป๋อง ได้แก่ ปลาทูน่า สับปะรด น้ำสับปะรด ข้าวโพดอ่อน หน่อไม้ ผลิตภัณฑ์ข้าว ผลิตภัณฑ์แช่แข็งประเภทหมัก กุ้ง เนื้อไก่

4. แคนาดา ได้แก่ กุ้งสด กุ้งต้มสุกแช่แข็ง ทุ่นำกระป๋อง สับปะรดกระป๋อง

5. ออสเตรเลีย ได้แก่ อาหารทะเลกระป๋องสำหรับมนุษย์ และสัตว์เลี้ยง

6. เอเชีย เฉพาะฮ่องกง จีน สิงคโปร์ ใต้หวัน เกาหลี และมาเลเซีย ได้แก่ สินค้าอาหารไทยเกือบทุกชนิด

ส่งผลให้มูลค่าการส่งออกโดยรวมของสินค้าอาหารไทยในปี พ.ศ. 2544 มีมูลค่าเท่ากับ 442,491 ล้านบาท มีอัตราการเติบโตเฉลี่ยร้อยละ 13 ต่อปี โดยประเทศผู้นำเข้าหลักในกลุ่มสินค้าอาหาร ประกอบด้วย สหรัฐฯ สหภาพยุโรป ญี่ปุ่น ออสเตรเลีย ซึ่งไทยมีการส่งออกสินค้าอาหารเป็นอันดับ 15 ของประเทศที่มีการส่งออกสินค้าอาหารทั้งหมดทั่วโลก ประเทศไทยส่งสินค้าอาหารไปยังกลุ่ม NAFTA สูงสุดคิดเป็นร้อยละ 23.71 ของการส่งออกอาหารรวมของประเทศ รองลงมา ได้แก่ กลุ่มอาเซียน และสหภาพยุโรป ซึ่งสัดส่วนการส่งออกร้อยละ 14.5 และ 9.94 ตามลำดับ ผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าการส่งออกสูงสามารถจำแนกเป็น 5 กลุ่ม ได้แก่ ปศุสัตว์ ประมง เครื่องเทศและเครื่องปรุงรส ข้าวและผลิตภัณฑ์จากข้าว และพืชผักผลไม้

แต่เนื่องด้วยสภาวะการณ์ปัจจุบันประเทศต่าง ๆ เกือบทุกภูมิภาคของโลก ได้รับความกระทบกระเทือนอย่างรุนแรง และรวดเร็วเป็นประวัติการณ์ ซึ่งเกิดจากปัญหาวิกฤติการณ์ทางการเงินในประเทศสหรัฐฯ ปัญหาราคาน้ำมันที่ปรับตัวสูงขึ้นส่งผลกระทบต่อต้นทุนการผลิต สำหรับประเทศไทยก็ได้รับผลกระทบกระเทือนเช่นเดียวกับนานาประเทศ เศรษฐกิจของประเทศทั้งในด้านการผลิตและการค้า การท่องเที่ยว ตลอดจนการค้าบริการต่าง ๆ ต้องชะลอตัวลงต่ำกว่าเป้าหมาย อัตราการเจริญเติบโตของประเทศได้ลดลงจากร้อยละ 4.9 ในปี พ.ศ. 2550 เหลือเพียงร้อยละ 2.6 ในปี พ.ศ. 2551 โดยในช่วงปลายปี พ.ศ. 2551 การส่งออกของประเทศชะลอตัวลงถึงขั้นติดลบ ราคาสินค้าเกษตรที่สำคัญได้ปรับตัวลดลงมาก เป็นผลให้อัตราการว่างงานเพิ่มขึ้นในอัตราสูง ปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้ส่งผลให้อำนาจการซื้อของประชาชนในประเทศลดลงเป็นอย่างมาก บริษัทในกลุ่มอาหารและเครื่องดื่มซึ่งมีธุรกิจเกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศจึงไม่อาจ

หลีกเลี่ยงที่จะได้รับผลกระทบกระเทือนในวิกฤติการณ์ในครั้งนี้ด้วย และโดยที่หลายบริษัทเป็นผู้จดทะเบียนประกอบการในตลาดหลักทรัพย์ได้มีการบริหารจัดการด้วยความระมัดระวังและรอบคอบ จึงเป็นผลให้สามารถข้ามผ่านวิกฤติการณ์นี้ได้ และยังคงได้รับความไว้วางใจจากนักลงทุน (กระทรวงพาณิชย์, 2552)